

MARKAÐURINN

Miðvikudagur 31. mars 2021

13. tölublað | 15. árgangur

FYLGIRIT FRÉTTABLAÐSINS UM VIÐSKIPTI OG FJÁRMÁL

 ROLEX	 TUDOR		<p>Glæsilegt úrval heimsþekktra vörumerkja</p> <p>MICHELSEN 1909</p> <p>Hafnartorg - 511 1900 - michelsen.is</p>
 TAGHeuer	 LONGINES		
 NOMOS GLASHÜTTE	 TISSOT		

Deila um sölu Visa bréfa

Íslandsbanki vill selja öll hlutabréf BVS í Visa Inc. fyrir um 1.200 milljónir. Hópur minni hluthafa telur að verið sé að selja bréfin langt undir markaðsvirði þeirra.

2

Hvalur gerir upp við hluthafa

Fjárfestingafélagið Hvalur hefur ákveðið að una dómi Héraðsdóms Vesturlands um innlausn hlutabréfa. Þarf að greiða 1.365 milljónir króna auk dráttarvaxta fyrir bréfin.

2

Hvað ef?

Hröð hækkun stýrivaxta vegna ofhitunar af völdum ríkisfjármála gæti leitt til tuga milljarða aukningar í árlegum vaxtakostnaði ríkissjóðs.

6

SKE kallað fyrir þingnefnd

Formaður efnahags- og viðskiptanefndar mun setja málefni Samkeppniseftirlitsins á dagskrá. Telur skynsamlegt að óska eftir stjórnarsýsluúttekt á stofnuninni.

7

Allt að 3 milljarða samlegð

Samruni TM og Kvikú getur skapað meiri samlegð en lagt var upp með. Áhrif vegna bæði tekjusattinga og kostnaðarsamlegðar eru talin geta numið allt að 3 milljörðum.

8

Faraldurinn vítamínsprautan sem þurfti

Ég er ekki viss um að verðlag hér heima sé jafnhátt og haldið er fram.

Ásta Sigríður Fjeldsted, framkvæmdastjóri Krónunnar, segir að heimsfaraldurinn hafi hraðað þróun netverslunar á Íslandi. Neytendahæðun sé varanlega breytt. ➔4

FRÉTTABLAÐIÐ/ERNIR

*GUCCI

Nýtt - sólgleraugu 2021
www.opticalstudio.is

Jón Ríkharð Kristjánsson, forstjóri Milu. FRÉTTABLAÐID/ERNIR

Fjarskiptafélög furða sig á órökstuddu útboði

Þegar ríkið hyggst grípa inn í eða hafa áhrif á fjarskiptamarkaðinn er mikilvægt að baki liggja ítarleg og vönduð greining,“ segir Jón Ríkharð Kristjánsson, framkvæmdastjóri Milu, sem á og rekur helstu fjarskiptainviði landsins. „Einnig er mikilvægt að leitað sé eftir sjónarmiðum þeirra sem á markaðnum starfa og inngríp hafa áhrif á.“

Utánríkisráðherra skipaði í fyrra fimm manna starfshóp sem skilaði af sér skýrslu í lok febrúar þar sem lagt er til að hafinn verði undirbúningur útboðs tveggja ljósleiðarapræða Atlantshafsbandalagsins á Íslandi.

Ljósleiðarastrengurinn sem liggur hringinn í kringum landið er átta þræða strengur. Fimm þræðanna eru í eigu Milu og þrjú í eigu Mannvirkjasjóðs Atlantshafsbandalagsins, sem hefur leigt út einn þræð til Sýnar frá árinu 2010. Breytingin sem skýrsluhöfundar leggja til er að leigðir verði út tveir þræðir í stað eins, í því skyni að efla samkeppni á fjarskiptamarkaði. Þannig eigi útboð að hafa jákvæð áhrif á uppbyggingu ljósleiðaratenginga til heimila á þéttbýlisstöðum úti á landi.

Jón Ríkharð segir að ýmsar staðreyndavillur komi fyrir í skýrslunni og að niðurstaðan um að útboð muni örva uppbyggingu ljósleiðaratenginga í þéttbýli úti á landi sé örökstudd.

„Fyrirtækið Tengir, sem hefur byggt upp flestar ljósleiðaratengingar til heimila úti á landi, hefur

Ef ríkið hyggst breyta forsendum á markaði þarf vönduð vinna að liggja að baki, sérstaklega þegar um er að ræða dýrar langtímafjárfestingar.

Jón Ríkharð Kristjánsson, framkvæmdastjóri Milu

gert það án þess að það komi stofnfjarskiptum við. Aldrei hefur verið lagt meira fjármagn eða lagðar fleiri ljósleiðaratengingar í þéttbýli úti á landi en á síðasta ári,“ að sögn Jóns. „Þetta er verkefni sem er í fullum gangi hjá markaðsaðilum en tekur tíma. Ef ríkið hyggst breyta forsendum á markaði þarf vönduð vinna að liggja að baki, sérstaklega þegar um er að ræða dýrar langtímafjárfestingar markaðsaðila.“

Í umsögn Sýnar var einnig bent á fjölmargar staðreyndavillur í skýrslunni. Þá voru gerðar alvarlegar athugasemdir við að ekki hefði á neinu stigi verið haft samband eða samráð við Sýn sem, eins og fyrr segir, leigir einn af þræðum ljósleiðarastrengsins.

Sýn hefur ráðist í umfangsmiklar fjárfestingar í búnaði sem tengist ljósleiðaraþræðinum „sem yrðu fyrir bý ef félagið myndi ekki vera hlutskarpast í fyrirhuguðu útboði“. Telur Sýn hættu á stórkostlegri röskun á markaðinum, þvert á það sem skýrsluhöfundar lögðu upp með, ef þráðurinn sem Sýn hefur haft til leigu verður boðinn út. – þfh

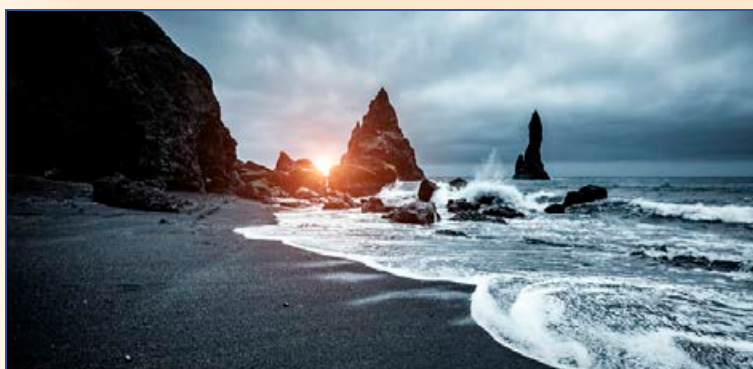
MARKAÐURINN

ÚTGÁFUFLAG Torg., Kalkofnsvegur 2, 101 Reykjavík, sími 550 5000

Netfang ritstjorn@markadurinn.is | Sími 550 5051

Ritstjóri Hörður Egiðsson hordur@frettabladid.is

Netfang auglýsingadeildar auglysingar@frettabladid.is Veffang frettabladid.is

FJÁRFESTING Í SJÓÐUM ER GÓÐUR VALKOSTUR

TIL AÐ ÁVAXTA PENINGA TIL SKEMMRI OG LENGRI TÍMA

ÍSLENSK VERÐBRÉF

Kynntu þér árangur og úrval íV sjóða á WWW.IV.IS

— síðan 1987 —

Gagnrýna sölu á bréfum í Visa fyrir 1,2 milljarða

Íslandsbanki vill selja öll forgangshlutabréf BVS í Visa Inc. fyrir um 1.200 milljónir. Hópur minni hluthafa, meðal annars fyrrverandi forstjóri Borgunar, gagnrýnir mjög sölu og telur að verið sé að selja bréfin langt undir markaðsvirði þeirra.

Félagið BVS, sem er í meirihlutaeigu Íslandsbanka og heldur utan um forgangshlutabréf fyrri eigenda Borgunar í Visa Inc., er að ganga frá sölu á bréfunum í bandaríska kortarisanum fyrir um 9,44 milljónir Bandaríkjadala, jafnvirði um 1.200 milljóna íslenskra króna. Nokkrir af minni hluthöfum BVS, meðal annars Haukur Oddsson fyrrverandi forstjóri Borgunar, hafa sett sig upp á móti sölu, sem þeir telja að sé á verulegu undirverði, og gagnrýna að hluthafar fái ekki val um að halda á bréfunum áfram.

Á hluthafafundi BVS síðastliðinn föstudag óskaði stjórn félagsins eftir heimild hluthafa til að ljúka sölu á VISA forgangshlutabréfunum, sem voru aðskilin frá Borgun þegar kortafyrirtækið var selt til Salt Pay fyrir jafnvirði um 4 milljarða króna í fyrra, eftir að tilboð hafði borist í þau frá ónafngreindum aðila. Í bréfi sem var sent til hluthafa fyrir fundinn, sem Markaðurinn hefur undir höndum, kemur fram að stjórnin sé bundin trúnaði um nafn kaupandans en hins vegar liggja fyrir staðfesting á að hann tengist engum hluthafa BVS með neinum hætti. Samkvæmt heimildum Markaðarins er um að ræða bandaríska fjárfestingarsjóð.

Hluthafar sem ráða yfir 89 prósentu hlut í félaginu greiddu atkvæði með sölu, þar á meðal Íslandsbanki sem fer með 64,4 prósentu eignarhlut, en einnig fjárfestingafélagin Stálskip og Pei, sem er í eigu Einar Sveinssonar fjárfestis. Þeir sem eru andvígir sölu, og eiga samtals um 7,5 prósentu hlut í BVS, eru meðal annars félag í eigu Margrétar Gunnarsdóttur, eiginkonu Hauks Oddssonar, Franz Jezorski, fyrrverandi eigandi bílaumbóðsins Heklu, og Óskar Veturliði Sigurðsson, sem sat í stjórn Borgunar á árunum 2015 til 2020. Hluthafar BVS eru í dag 59 talsins.

„Ég skil ekki af hverju Íslandsbanki, sem er í eigu almennings, ætlar að gefa huldumanni um eins milljarðs króna afslátt af mjög góðri eign,“ útskýrir Óskar Veturliði í samtali við Markaðinn, „og ætli auk þess að þvinga alla aðra hluthafa til að selja á sama gengi. Það er engin rök fyrir því að leyfa ekki þeim hluthöfum sem vilja ekki selja að halda á þessum bréfum.“

Þar vísar Óskar Veturliði til þess að Visa forgangshlutabréfin í eigu BVS,

Íslandsbanki er stærsti hluthafi félagsins BVS sem heldur utan um Visa bréfin með 64,4 prósentu eignarhlut. FRÉTTABLAÐID/ERNIR

9,44

milljónir dala er áætlað söliverð á forgangshlutabréfum félagsins í Visa Inc.

sem Borgun eignaðist upphaflega þegar Visa Inc. keypti Visa Europe árið 2016, séu metin á um 2,4 milljarða króna ef litid er til núverandi hlutabréfaverðs kortafyrirtækisins á markaði í Bandaríkjunum.

Forgangshlutabréfin í Visa Inc., sem eru í svokölluðum C-flokki, voru gefin út í þeim tilgangi að verja félagið fyrir mögulegri skaðabótaskyldu vegna meintrar ólögmaettrar háttsemi Visa Europe gagnvart markaðsaðilum í Evrópu. Á tilteknum tímamarkaðum fram til ársins 2028 mun Visa Inc. meta hvert mögulegt tjón vegna slíkra málsókna geti verið og um leið meta hugsanlegt skiptigengi bréfanna í C-flokki yfir í almenn hlutabréf. Fyrsta slík breyting forgangshlutabréfanna var í lok júní í fyrra, þegar helmingi Visa bréfa BVS var breytt í A-flokk og seld í kjölfarið á 18,6 milljónir dala, en næsta breyting verður hins vegar ekki fyrir en sumarið 2022.

Nokkur óvissa er því um raun-

verulegt markaðsvirði bréfanna í dag. Þeir hluthafar sem hafa andmælt söluinni hafa hins vegar bent á að samkvæmt greinendum séu hlutabréfi Visa Inc. talin umtalsvert undirverðlögð um þessar mundir og þá hafi helstu fjármálastofnanir í Evrópu, sem eignuðust sömuleiðis slík bréf við sölu á Visa Europe, ekki séð ástæðu til að selja frá sér forgangshlutabréfin.

Í svari Íslandsbanka við fyrirspurn Markaðarins vegna þeirra athugasemda sem minnihluti hluthafa hefur gert við sölu kemur fram að tilgangur BVS einskorðist við eignarhald og sölu á Visa bréfunum og að sérstaka heimild þurfi til að eiga slík bréf.

„Virði Visa C-bréfanna byggir á mati á niðurstöðu dómsmála sem væntanleg er á næstu 5-7 árum. Á nýlegum hluthafafundi BVS kom fram að BVS hefði fengið tilboð í bréfin, ívið herra en mat á þessum eignum um síðustu áramót. Voru sjónarmið um sölu ítarlega rædd á fundinum og komu meðal annars fram sjónarmið þeirra sem telja að ekki sé rétt að selja bréfin á þessu stigi. Niðurstaða kosninga var að 89% hluthafa voru hlynnt sölu um 7,45% voru henni andvíg. Að gefnu tilefni hefur verið ákveðið að boða til nýs hluthafafundar hjá BVS til að fjalla um málið að nýju og er sá fundur ráðgerður eftir páska,“ segir í svari bankans. hordur@frettabladid.is

Hvalur gerir upp við ósátta hluthafa

Fjárfestingafélagið Hvalur hefur ákveðið að una dómi Héraðsdóms Vesturlands um innlausn hlutabréfa. Samkvæmt heimildum Markaðarins hefur félagið nú þegar gert upp við þá hluthafa sem stefndu félaginu.

Í dómi héraðsdóms var kveðið á um að Hvalur innleysti hlutabréf þriggja hluthafa með því að greiða þeim samtals 1.365 milljónir króna auk dráttarvaxta fyrir bréfin. Hluthafarnir þrjú, sem réðu samanlagt yfir rúmlega 5,3 prósentu hlut, eru félag í eigu feðganna Einar Sveinssonar og Benedikts Einarssonar og Ingimundar Sveinssonar.

Sökuðu þeir Kristján Loftsson, framkvæmdastjóra og stærsta einstaka hluthafa Hvals, um að hafa aflað „ótilhlýðilegra hagsmuna“

Kristján Loftsson, framkvæmdastjóri Hvals.

á kostnað annarra hluthafa með kaupum hans á hlutum í Hval á „verulegu undirverði“ og fráfalli stjórnar félagsins á að nýta forkaupsrétt sinn að þeim.

Með þessu hefði Kristján gerst brotlegur við ákvæði laga um hlutafélög og hluthafarnir ættu því rétt á innlausn samkvæmt tilteknu ákvæði sem kom fyrst inn í lögum árið 2010. Aldrei áður hefur reynt á ákvæðið fyrir dómstólum.

Kristján jók verulega við eignarhlut sinn í Hval í eigin nafni á árunum 2017 og 2018 – úr 1,2 prósentum í 8,7 prósent – en hann stóð þá meðal annars að kaupum á bréfum Sigríðar Vilhjálmsdóttur, sem var áður einn stærsti hluthafi félagsins. Gengið í kaupum Kristján á hlutabréfum nam 85 krónum á hlut, eða um 60 prósentum af bókfærðu eiginfélagið á þeim tíma.

Við mat á innlausnarvirði er fallist á kröfu stefnenda um innlausn og horft til innra virðis á félaginu. Hersir Sigurgeirsson, dósent í fjármálum við viðskiptafræðideild Háskóla Íslands, var matsmaður í málinu og studdist við varfærnuustu útgáfuna á innra virði, um 163 krónur á hvern hlut, í matsskýrslu sinni. – þfh

GEFÐU STARFSFÓLKINU DAGAMUN

Þótt árshátíðir og ýmis annar gleðskapur hafi fallið niður hjá fyrirtækjum og stofnunum er auðvelt að gefa starfsfólkinu glaðning og gera því glaðan dag. Við útbúum óskaskrín sérmerkt þínu fyrirtæki og með kveðju til starfsfólksins. Hafðu samband í síma 577 5600 eða info@oskaskrin.is.

Ásta Sigríður segir að langar lokanir á skólum og mótuneytum, auk minnkandi utanlandsferða landans, hafi verið ígildi 10 til 20 þúsund viðskiptavina til viðbótar á síðasta ári. FRÉTTABLAÐID/ERNIR

Hegðun neytenda varanlega breytt

Framkvæmdastjóri Krónunnar segir að heimsfaraldurinn hafi orsakað varanlegar breytingar á innkaupamynstri og hraðað framþróun netverslunar. Velta Krónunnar jókst um þriðjung á síðasta ári. Átelur SKE fyrir að skapa réttaróvissu til handa fyrirtækjum.

Þóður Gunnarsson
thg@frettabladid.is

Ásta Sigríður Fjeldsted tók við starfi framkvæmdastjóra Krónunnar fyrir rétt um sex mánuðum, en þar áður gegndi hún starfi framkvæmdastjóra Viðskiptaráðs Íslands. Áratuginn þar á undan starfaði hún erlendis, lengst af fyrir ráðgjafarfyrirtækið McKinsey & Company. Hún vann á skrifstofum McKinsey í Kaup-

mannahöfn og Tókýó, þar sem hún ýmist tók þátt í eða leiddi fjölda smærri og stærri verkefna. Þar áður starfaði Ásta hjá IBM í Danmörku og þar á undan hjá stoðtækjaframleiðandanum Össuri. Ásta er 39 ára vélaverkfræðingur frá Danmarks Tekniske Universitet.

Rekstur Krónunnar hafði verið í miklum vexti árin áður en Ásta tók við starfi framkvæmdastjóra. Hún nefnir að það sé að sumu leyti vandasamara verkefni að taka við góðu búi en slæmu, enda er ekki slegið af kröfum um rekstrarafkomu þótt vel gangi. Skömmu eftir að hún tók við síðasta haust hóf

í hertum aðgerðum í síðustu viku leit út fyrir að farið yrði í 50 manna takmörk í matvöruverslunum, en svo var því breytt í 100, eftir gott samtal við stjórnvöld.

heimsfaraldurinn hins vegar innreið sína af krafti og ferðamenn sem voru mikilvægir viðskiptavinir hurfu. Engu að síður jókst velta Krónunnar um tæpan þriðjung á síðasta ári.

„Þetta var auðvitað fordæmalaust ár. Fyrir okkur liggur styrkur í að vera kerfislega mikilvægt fyrirtæki sem má hafa opið þegar aðrir þurfa að loka, með takmörkunum þó. Langtímalokanir skóla og mótuneyta hafa skilað sér í auknum matarinnkaupum heimila. Fólk fór lítið til útlanda þannig að þetta voru 10 til 20 þúsund viðbótar viðskiptavinir sem komu við hjá okkur á síð-

asta ári, jafnvel þótt ferðamennina hafi vantað.“

Meðal þess sem landsmenn hafa þurft að venjast á síðastliðnum mánuðum eru takmarkanir á fjölda í verslunarrýmum landsins og hafa á tímum myndast langar raðir fyrir utan verslanir. Viðmið gagnvart matvöruverslunum hafa verið rýmri, enda vel hægt að tryggja tveggja metra fjarlægð og góða loftræstingu í rýmum sem hlaupa á hundruðum, jafnvel þúsundum fermetra. „Í hertum aðgerðum í síðustu viku leit út fyrir að farið yrði í 50 manna takmörk í matvöruverslunum, en svo var því breytt í 100,

Búum í hagin
fyrir atvinnulíf
fram tíðarinnar

arionbanki.is

Jafnræðisreglan þegar brotin við sölu áfengis

„Ég hef búið erlendis meirihluta minnar fullorðinsævi. Mér finnst ansi magnað að við treystum ekki öðrum en ríkinu til að selja almenningi áfengi í smásölu, sérstaklega í ljósi þess að nú þegar er hægt að panta áfengi frá erlendum heilidsölum og fá sent heim að dyrum eða fara bara á næsta bar. Jafnræðisregla er þegar brotin hér á hverjum degi. Lýðheilsusjónarmið eiga að liggja að baki þessu fyrirkomulagi og ég ber fyllstu virðingu fyrir þeim, en ég held að þeim megi mæta með öðrum hætti og að þjóðhagslegur sparnaður sé af því

að aflétta þessari einokun, nýta þær verslanir sem þegar eru til staðar og spara viðskiptavinum aukaferðir eftir þessari einu vörutegund.

Sumir hafa viðrað áhyggjur af hækkanði áfengisverði, yrði breyting gerð á sölufyrirkomulaginu. Því er til að svara að með þann innkaupakraft sem fyrirtæki eins og Krónan hefur tel ég að hægt væri að ná töluvert betra innkaupaverði, en margir sem flytja inn áfengi í dag. Álagning ÁTVR er 18 prósent, flestir í dagvöruverslun myndu vel við una með slíka álagningu.“

Við erum að auka við markaðshlutdeild okkar og það er mjög ánægjulegt.

eftir gott samtal við stjórnvöld,“ segir Ásta, sem segist þakka fyrir „að á Íslandi séu bodleiðir stuttar og auðveldara að ná eyrum ráðamanna og eiga gott samstarf við yfirvöld um að lagla regluverkið aðstæðum, sé þess þörf.“

Breytt hegðun neytenda

Ásta bendir á að neytendahegðun sé varanlega breytt eftir heimsfaraldurinn, „sem var eins konar hraðnámskeið í netverslun, ekki bara hér á landi“. Erlendis í umræðu um framtíð verslunar er talað um að þær breytingar sem hafa verið að gerast í verslun á síðustu árum séu meðal þeirra mestu eftir iðnbýltinguna (ef undanskilin er tilkoma stórmarkaða).

Sumar greinar verslunar eru að færast nær alfarið á netið en í greininni er því þó spáð að það muni ekki eiga við um matvöruverslun, þar vilji neytendur eiga kost á hvoru tveggja; að versla á netinu og því að fara sjálfir í verslanir.

„Við finnum að neytendur gera enn þá meiri kröfur til okkar eftir faraldurinn og við verðum að standast þær. Upplifun viðskiptavina okkar verður að vera jákvæð, hvort sem er innan verslana eða í snjallversluninni. Ekki bara varðandi verð og gæði heldur einnig út frá þjónustunni og heildarupplifuninni.

Meiri eftirspurn er, eins og áður sagði, eftir netverslun og fólk er farið að venjast sjálfsafgreiðslu. Við förum hratt af stað með Snjallverslun Krónunnar í mars á síðasta ári þegar faraldurinn hófst og förum þá að prófa frumútgáfu í samvinnu við okkar viðskiptavini. Núna er búið að slípa þjónustuna til og við afgreiðum pantanir í gegnum Snjallverslunina heim til folks samdægurs eða daginn eftir.“

Næsta skref hjá Krónunni er innleiðing á svokölluðu „scan and go“ eða „skannað og skundað“ þar sem viðskiptavinir geta sjálfir skannað inn vörur í verslunum, beint ofan í kórfa, greitt og gengið út og þannig einfaldað sér verslunarferðina til muna.

„Við hefjum leikinn í Krónunni í Lindum á næstunni með betakúnnum sem eru til í að aðstoða okkur í þróuninni. Íslendingar eru komnir með smjörþefinn af þessari mögnuðu aðferð sem netverslunin er og má segja að faraldurinn hafi verið vítaminsprautan sem þurfti til að koma þróuninni almennilega af stað hér á landi.“

Breytt störf en ekki færri

Sjálfsafgreiðslukassa og netverslun má fella í flokk sjálfvirknivæðingar. Þýðir það fækkun starfsfólks til lengri tíma?

„Það er auðvitað færri starfsfólk á kassa. En fyrir netverslunina þarftu fólk til að tína saman pantanir, fylla á í hillurnar og keyra út. Netverslunarpantanir eru tíndar úr hillunum í verslunum, en ekki af sérstökum netverslunarlager. Þrátt fyrir að sjálfsafgreiðslukassar séu tiltölulega nýkomnir til sögunnar erum við þegar með fleiri slíka kassa en þessa hefðbundnu. Hins vegar er mikil vinna sem fer fram á bak við tjöldin, þannig að starfsfólki er ekki að fækka. Fjölgun starfsfólks hjá okkur samfara aukinni veltu er hins vegar hlutfallslega minni en áður. Störfin eru líka að breytast.“

Markaðshlutdeild Krónunnar hefur aukist nokkuð á undanförunum misserum. Einkum og sér í lagi á síðasta ári, eins og mikil veltuaukning er til vitnis um. „Við erum að auka við markaðshlutdeild okkar og það er mjög ánægjulegt. Við finnum mikinn hljómgrunn fyrir því sem Krónan stendur fyrir, að vera ódýr, holl og umhverfisvæn.

Í grunninn snýst þetta um það traust sem viðskiptavinir bera til okkar. Við leggjum okkur fram um að hafa innkaupin einföld og þægileg og svo bjóðum við líka upp á val.

Samkeppniseftirlitið veldur óvissu í rekstri

Vinnubrögð Samkeppniseftirlitsins hafa verið mjög til umræðu á undanförunum vikum. Festi, móðurfélag Krónunnar, hefur verið í brennidepli varðandi söluskilyrði sáttar sem fólk meðal annars í sér að Festi skyldi selja verslun félagsins á Hellu. „Samkeppni á matvörumarkaði er mikil og mér finnst mikilvægt að það sé virkt og gott samkeppniseftirlit á Íslandi – en jafnmikilvægt er að regluverkið feli í sér þann fyrirsjáanleika og réttarvissu sem almennt er talin mikilvægur hornsteinn í heilbrigðu viðskiptalífi,“ segir Ásta. „Framkvæmd laganna er allt annað en einföld sem sýnir sig best þegar úrskurðir Samkeppniseftirlitsins telja gjarnan nokkur hundruð blaðsíður eftir rannsókn á meintu broti og málsmeðferðartíma sem í sumum tilfellum er mörg ár. Sum mál fá reyndar aldrei endanlegan úrskurð og önnur eru felld niður án nokkurra skýringa. Íslensk fyrirtæki búa þannig við ákveðna réttaróvissu og geta legið undir grun um brot á samkeppnislögum í langan tíma með tilheyrandi tjóni fyrir alla sem að rekstri þeirra koma.

Þegar ég var framkvæmdastjóri Viðskiptaráðs gáfum við (VÍ, SA og Lögmannafélag Íslands) út leiðbeiningar um samkeppniseftirlit. Markmið með útgáfunni var að útskýra fyrir fyrirtækjum

hvernig eigi að starfa í samræmi við viðmið samkeppnisréttar og hvernig eftirlitsstofnanir túlka hann. Þrátt fyrir að hafa fengið forstjóra Samkeppniseftirlitsins til að rita formála ritsins fannst mér skorta frumkvæði og að leiðbeinandi hlutverki stofnunarinnar væri sinnt.

Það er enginn að biðja um bitlaust eftirlit en þeirra hlutverk getur ekki verið að valda margra ára óvissu í rekstri fyrirtækja. Samkeppniseftirlitið segir að þeirra kappsmál sé að standa vörð um hag neytenda. Gott og vel en ef við horfum til þess máls sem Festi er nú að glíma við varðandi kröfu eftirlitsins um að selja matvöruverslunina Kjarval á Hellu; hvaða hagsmuna er verið að gæta þar og fyrir hvern er möguleg niðurstaða eftirsóknarverð?

Ég held að við þurfum að taka eitt skref til baka, horfa á heildarmyndina og horfa gagnrýnið á fyrirkomulag þessara mála. Beiting samkeppnislaga er of matskennd og regluverkið er of flókið. Við þurfum að eiga uppbyggilegar viðræður um úrbætur þannig að samkeppnislöggjöfin nái því fram sem henni er ætlað, sem er að efla samkeppni. Og að við höldum áfram að byggja hér upp öflugt og verðmætaskapandi íslenskt viðskiptalíf.

Við erum með það allra ódýrasta í hverjum vöruflokki, sérmerkt, þannig að hægt er að gera mjög ódýr innkaup í okkar verslunum. En vöruúrvalið er þannig að það er líka hægt að fá aðeins dýrari vöru, aukin gæði, sem þýðir að þú getur klárað öll innkaup í einni ferð hjá okkur. Sem dæmi má taka að við erum með ódýrasta pastað frá First Price en líka gæðapasta frá Jamie Oliver og Rummo sem kostar meira.

Þessi breidd í vöruúrvali gefur viðskiptavinum okkar val og getu til að klára innkaupin á einum stað. Svo er líka vert að nefna að skilin á milli svo nefndra „take-away“ matvæla og matvöruverslana eru alltaf að minnka. Við erum í auknum mæli með tilbúna og hálf-tilbúna, holla rétti á borð við „Kortir í fjögun“ línuna í okkar vöruúrvali, rétti sem krefjast mjög lítillar eldamennsku.“

Fylgjast með á Facebook

Ásta leggur áherslu á að Krónan vilji eiga bein samskipti við viðskiptavini: „Okkar starfsfólk tekur virkan þátt í ýmsum spjallhópum á samfélagsmiðlum, til að mynda inni á hverfishópum á Facebook: „Við vorum að setja upp sjálfsafgreiðslukassa í verslun okkar í Breiðholti og

Segja má að faraldurinn hafi verið vítaminsprautan sem þurfti til að koma þróuninni almennilega af stað hér á landi.

vildum taka púlsinn á því hvernig þessi breyting væri að leggjast í viðskiptavinum okkar í hverfinu. Settum inn færslu á hverfishópinn á samfélagsmiðlum og fylgdumst með því hvernig miklar og góðar umræður sköpuðust og sem við gátum tekið þátt í. Tókum til okkar þær athugasemdir og tillögur sem þar komu fram.

Umhverfismál eru órofa hluti af okkar áherslum í starfsemi og erum við sífellt að bæta okkur. Nýverið fengu allar okkar verslanir Svansvottun. Við höfum líka svarað kalli viðskiptavina um að minnka plastnotkun. Á þessu ári er markmiðið að hætta að nota plast undir þær vörur sem við pökkum sjálf, til dæmis í kjötbörð. Við stefnum svo að því að nota endurvinnanlegar og niðurbrotanlegar umbúðir í auknum mæli.

Við erum einnig með umpökk-

unarborð í verslunum okkar þar sem viðskiptavinir geta losað sig við umbúðir og tryggt þannig að þær verði 100% endurunnar – en sú hugmynd kom beint frá viðskiptavini. Við seljum vörur með góðum afslætti sem eru að komast á síðasta sölundag, en eru enn í góðu lagi. Í sumum tilvikum höfum við líka gefið vörur sem eru farnar að láta á sjá eða komnar á síðasta sölundag, undir merkinu „minnkum matarsóun“.

Bungir kjarasamningar

Samkvæmt Lífskjarasamningnum er 33 prósent álag á dagvinnu-taxta eftir klukkan 16 á daginn og helgarálag er 45 prósent. Þetta álag leggst á óháð því hversu marga tíma starfsmaður hefur unnið fyrr sama dag og því hvort starfsmaður er í hlutastarfi eða fullu starfi. Bent hefur verið á að þetta sé íþyngjandi fyrir fyrirtæki sem hafa hátt hlutfall fólks í hlutastarfi. Hlutastarfsmenn sem taki 2-3 kvöldvaktir á viku og aðra hverja helgi séu samkvæmt töxtum nánast á sömu heildarlaunum og þeir sem eru í fullu 9-5 starfi.

„Þegar ég hóf störf hér heima árið 2017 og sá hversu stífar launahækkanir voru hér miðað við það sem gengur og gerist á hinum Norðurlöndunum klóraði ég mér í kollinum. Þegar ég svo nýverið útskýrði fyrir erlendum kollegum hvaða launahækkanir væru í pípuunum hér heima trúðu þeir mér ekki. Launakostnaður okkar hefur hækkað um 12 til 13 prósent síðasta árið. Við leggjum okkur fram um að gera vel við okkar starfsfólk því við viljum halda þessum frábæra hópi hjá okkur. Við höfum þess vegna brugðist við með því að reyna að nýta tæknina til að auka skilvirkni og bæta þjónustu við viðskiptavini okkar.“

Segir matvælaverð á pari

Umræða um matvælaverð skýtur reglulega upp kollinum á Íslandi. Íslendingar búsettir erlendis eru óþreytandi að benda á verðmun ákveðinna matvæla á Íslandi og í öðrum Evrópulöndum.

Er matvælaverð hátt á Íslandi samanborið við önnur lönd?

„Ég hef verið að skoða þetta og ég er ekki viss um að verðlag hér heima sé jafnhátt og haldið er fram. Kaupmáttur launa á Íslandi er mjög hár og matvælakostnaður heimilanna sem hlutfall af launum er á pari við það sem gengur og gerist í þeim löndum sem við berum okkur saman við. Auðvitað fer þetta eftir því um hvaða vöru er að ræða, en almennt skiptir mestu að hafa breidd í vöruverði og að viðskiptavinir eigi kost á upplýstu vali. Því höfum við lagt okkur fram um að stórbæta merkingar á ódýrari kostum í verslunum okkar, þannig geta viðskiptavinir okkar valið hvort þeir vilji spara eða splæsa.“

Traustur fyrirtækjarekstur og öflug nýsköpun kallar á samstarfsaðila sem skilur þarfinnar.

Arion banki býður fyrirtækjum af öllum stærðum og í öllum geirum alhliða þjónustu með fagmennsku, innsæi og þekkingu að leiðarljósi.

Hafðu samband á fyrirtaeki@arionbanki.is, við þjónustuver í síma 444 7000 eða í netspjalli á arionbanki.is.

Skotsilfur

Fráhvörf

Tveir erlendir vogunarsjóðir, sem voru stærstu hluthafar Arion banka, hafa á síðustu vikum og mánuðum losað um þriðjungshlut sinn í bankanum fyrir um 66 milljarða króna. Þetta eru merkileg tíðindi fyrir margra hluta sakir. Þessi umfangsmikla sölulota, sem Taconics Capital batt endann á með 20 milljarða króna sölu í síðustu viku, er enn ein staðfestingin á því sem vitað var: Það er ágætistími fyrir ríkið að selja banka. Áhrifin af fráhrarfi vogunarsjóðanna úr hluthafahópi bankans er önnur hlið. Nú er svo komið fyrir bankanum, eins og flestum öðrum félögum í Kauphöllinni, að íslenskir lífeyrissjóðir hafa tögl og hagldir. Sérhæfðir fjárfestar með sterka skoðun á rekstri bankans hafa vikið úr hópnun. Gjörbreytt samsetning á eignarhaldinu mun líklega á endanum endurspeglast í áherslum bankans og ekki endilega til hins betra. Ef upphlaup Gildis lífeyrissjóðs á aðalfundi bankans, sem er stýrt af **Benedikt Gíslasyni**, vegna skynsamlegrar starfskjarastefnu er fyrirboði um það sem koma skal er það kannski ekki til hins betra.

Forstjórskipti

Skipt var um forstjóra hjá nýsköpunarfyrirtækinu Laki Power fyrir skemmstu en **Björgvin Skúli Sigurðsson**, sem hafði aðeins stýrt félaginu frá því um sumarið 2020, hefur látið af störfum og Ósvaldur Knudsen verið ráðinn forstjóri í hans stað. Ósvaldur var áður fjármálastjóri hjá ferðapjónustufyrirtækinu Reykjavík Excursions. Laki Power, sem var stofnað 2015, þróar og framleiðir tæki sem hengd eru á háspennulínur til þess að fylgjast með ástandi þeirra. Frá 2018 hefur fyrirtækið aflað sér 400 milljóna til að þróa tækni sína og undirbúa framleiðslu.

Efasemdir landlæknis

Alma Möller landlæknir var í viðtali við Kastljós þar sem hún lýsti yfir miklum efasemdir um litakóðunarkerfið sem verður tekið upp í byrjun maí. Efasemdirnar virtust reyndar ekki reistar á traustum rökum. Í þessu samhengi nefndi landlæknir að of snemmt væri að hætta að skima og erfitt væri að kóða sum lönd utan Evrópu. Í kjölfarið benti Jóhannes Þór Skúlason, framkvæmdastjóri SAF, á að litakóðunarkerfið fæli ekki í sér að hætt yrði að skima og það væri fyrst og fremst hugsað gagnvart ríkjum innan Schengen. Þá benti hann réttilega á það væri sérstakt að nánast daglega stigi embættismenn fram í fjölmíðlum til þess að grafa undan ákvörðunum ríkisstjórnarinnar, sem teknar væru á grundvelli faglegrar skýrslu en ekki duttlunga. Taka má undir orð Jóhannesar.

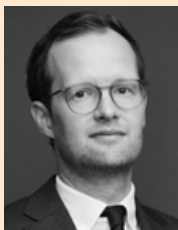

Aukin skipaumferð suður af Góðrarvonarhöfða

Fjöldi vöruflutningafyrirtækja tók þá ákvörðun að senda skip sín lengri leiðina suður fyrir Afríku, eftir að Ever Given þveraði Súesskurðinn þann 23. mars síðastliðinn. Myndin er tekin frá Góðrarvonarhöfða, syðsta odda Afríku. Að fara lengri leiðina suður fyrir Afríku lengir siglingaleiðina frá Asíu til Evrópu um tæpan mánuð. Í gær tókst að koma Ever Given aftur á flot og á ferðina, eftir að það hafði setið fast í viku. FRÉTTABLAÐIÐ/ EPA

Hvað ef?

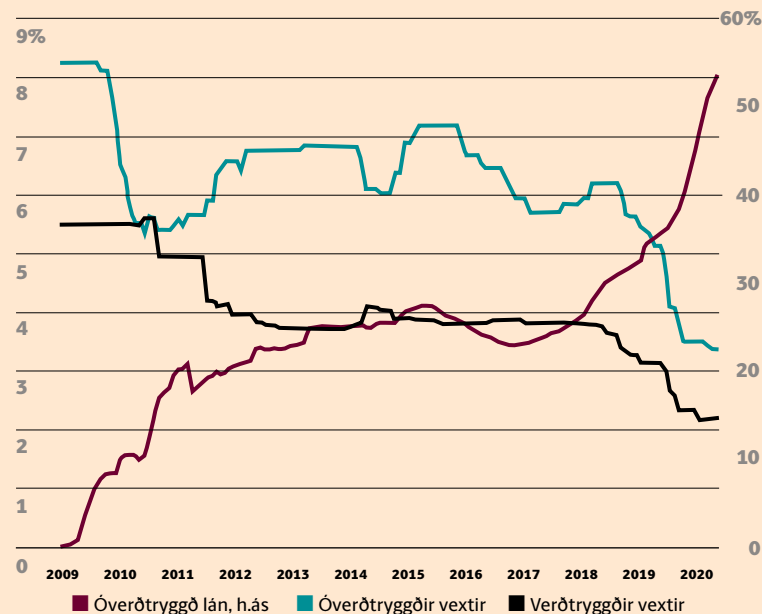
Agnar Tómas Möller sjóðstjóri hjá Kviku eignastýringu

Í kjölfar þess að Demókratar náðu meirihluta í báðum deildum bandaríska þingsins og ljóst var að örvunarpakki upp á 1,9 billjónir dala yrði að veruleika, hafa hlutir þróast hratt á skuldabréfamörkuðum þar ytra. Vextir á 10 ára skuldabréfum í Bandaríkjunum hafa meira en tvöfaldast á nokkrum mánuðum þrátt fyrir að Seðlabanki Bandaríkjanna hafi nýlega ítrekað fyrirætlanir sínar að halda vöxtum við núll til ársloka 2023.

Þótt bandaríska hagkerfið virðist ætla að rísa mun hraðar á lappir en flest önnur vestræn hagkerfi, einkum samanborið við Evrópu, eru markaðir tvístigandi yfir hvaða áhrif aðgerðirnar munu hafa til lengri tíma á bandarískt efnahagslíf og gengi dollarans. Þótt dollarinn hafi styrkt um 2% á árinu hefur hann veikt um 7% síðastliðið árið og virðast flestir greinendur og markaðsaðilar frekar svartsynir á lengri tíma horfur hans. Ástæður þess er einkum að finna í hinum gríðarlegu örvunaraðgerðum bandaríska ríkisins, hátt í 6 billjónir Bandaríkjadala – um 26% af landsframleiðslu. Aðgerðir sem bætast við umfangsmikil skuldabréfakaup bandaríska seðlabankans og gríðarlegan undirliggjandi fjárlagahalla. Fjárfestar óttast að jafnmikil örvun á hagkerfi sem er að taka hratt við sér muni ekki aðeins leiða til ofhitnunar heldur einnig vaxandi vantrúar á að ríkissjóður hafi bæði getu og vilja til að greiða hinar gríðarlegu skuldir til baka án gjaldfellingar gegnum verðbólgu (svk. „financial repression“).

Aðgerðirnar, sem að miklu leyti fela í sér beinar peningamillifærslur

Húsnæðisvextir vs. hlutfall óverðtr. húsnæðislána (vinstri ás)

til almennings, eiga að örva innlenda eftirspurn svo fyrirtæki hafi burði til að fjárfesta og ráða fólk sem auki hagvöxt til lengri tíma. Þótt margir virtir hagfræðingar, jafnvel Demókrata megin, efast um ágæti aðgerðanna virðast sumir telja að „leið Demókrata“ sé fordæmi sem stjórnmöld á Íslandi eigi að fylgja – að skeyta litlu um hratt vaxandi skuldir og beita ríkisfjármálum enn frekar til örvunar hagkerfisins.

Vandamálið við það er þó einkum þrjúþætt:

Ísland er litíð opióð hagkerfi sem flytur inn flestar varanlegar neysluvörur – enn frekari örvun innlendrar eftirspurnar mun leiða til aukins innflutnings í stað aukinnar fjárfestingar í innlendri framleiðslu.

Aðgerðir stjórnvalda og Seðlabankans hafa gegnt lykilhutverki í að mýkja áhrif kreppunnar. Stjórnmöld hafa beitt sértækum úrræðum fyrir bæði heimili og fyrirtæki sem upplifa mikið tekjufall og Seðlabankinn hefur lækkað vexti verulega til að örva innlenda eftirspurn,

en rými peningastefnunnar var hér meira en víðast annars staðar við upphaf faraldursins.

Við lok seinasta árs var vaxtaþyrði hins opinbera á Íslandi hin þriðja hæsta meðal OECD ríkja, um 3% af landsframleiðslu. Frekari hækkun skulda og aukin vaxtaþyrði myndi án efa leiða til lækkunar lánsþæfis Íslands með ófyrirséðum afleiðingum.

Nýbirt álit lánsþæfisfyrirtækisins Fitch staðfestir það en í álitinu segir meðal annars að „þingkosningar í ár gætu leitt til fjármálastefnu sem felur í sér að opinberar skuldir lækki hægar“ og að „vísbendingar um að stefnu í efnahags- og ríkisfjármálum muni ekki takast að stöðva hækkun skuldahlutfalls“ geti, meðal annars, leitt til lækkunar á lánsþæfisvaxta íslenska ríkisins.

Hvað ef vextir hækka?

Í því samhengi má velta fyrir sér hvaða áhrif viðsnúningur á vaxtaþinginu gæti haft í ljósi nýlegra ummæla Seðlabankastjóra um að „ef ríkið taki ekki fótinn af bensin-

Ef vextir taka að hækka hér á landi áður en fjárfesting og atvinnustig verða farin á fullt skrið í hagkerfinu, er ljóst að slík þróun yrði mjög sársaukafull.

gjöfinni“ að faraldrinum loknum, þá muni Seðlabankinn þurfa að gera það – reikna má með að í dag liggja „jafnvægisvextir“ bankans í kringum 3,5% (1% jafnvægis raunvextir að viðbættu 2,5% verðbólguálagi).

Samanlagður halli (heildarafkoma) ríkissjóðs á árunum 2021-2026 er áætlaður um 1.000 milljarðar króna en því til viðbótar eru um 360 milljarða króna á gjalddaga á næstu 2 árum – að miklu leyti ríkisvixlar og stutt ríkisbréffjármögnuð á lágum vöxtum. Hröð hækkun stýrivaxta vegna ofhitnunar af völdum ríkisfjármála og enn frekari hækkun langtímavaxta vegna lækkun lánsþæfis, gæti því leitt til tuga milljarða aukningar í árlegum vaxtakostnaði ríkissjóðs.

Því til viðbótar hefur hlutfall óverðtryggðra húsnæðisvaxta heimilanna vaxið mjög undanfarið – úr 24% í 54% á þremur árum. Miðað við meðaltal fljótandi óverðtryggðra húsnæðisvaxta hjá bönkum og lífeyrissjóðum, um 3,4% í dag, myndi vaxtahækkun stýrivaxta upp í „jafnvægisstig“ (þ.e. úr 0,75% í 3,5%) hækka vaxtaþyrði þeirra lána um u.þ.b. 80%. Svipaða sögu mætti teikna upp hjá fyrirtækjum sem flest skulda fljótandi óverðtryggð vexti.

Ef vextir taka að hækka hér á landi áður en fjárfesting og atvinnustig verða farin á fullt skrið í hagkerfinu, er ljóst að slík þróun yrði mjög sársaukafull; fyrir ríkissjóð, heimilin og fyrirtækin í landinu.

Óli Björn mun óska eftir því að fulltrúar Samkeppniseftirlitsins komi á fund nefndarinnar. FRÉTTABLAÐID/ANTON BRINK

Telur skynsamlegt að óska eftir úttekt á SKE

Formaður efnahags- og viðskiptanefndar mun setja málefni Samkeppniseftirlitsins á dagskrá. Telur skynsamlegt að óska eftir stjórnsýsluúttekt á stofnuninni. Nauðsynlegt að stjórnsýsla eftirlitsins sé í senn skjótvirk og málefnaleg.

Málefni Samkeppniseftirlitsins verða tekin fyrir í efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis þegar nefndin kemur aftur saman eftir páskafrí. Þetta segir Óli Björn Kárasón, formaður nefndarinnar, í samtali við Markaðinn. Hann telur skynsamlegt að óska eftir því við Ríkisendurskoðun að vinna stjórnsýsluúttekt á stofnuninni.

„Það skiptir miklu máli fyrir atvinnulífið og þjóðfélagið í heild sinni að gagnkvæmt traust ríki milli fyrirtækja og eftirlitsins þótt ágreiningur kunni að koma upp, eðli málsins samkvæmt,“ segir Óli Björn.

„Þetta traust virðist ekki vera fyrir hendi og þá hlýtur hlutverk okkar í efnahags- og viðskiptanefnd að vera að taka málið til efnislegrar umfjöllunar til þess að við getum áttað okkur á því hvað veldur.“

Samtök atvinnulífsins (SA) hafa kallað eftir stjórnsýsluúttekt Ríkisendurskoðunar á Samkeppniseftirlitinum og framferði stofnunarinnar. Haft var eftir Halldóri Benjamín Þorbergssyni, framkvæmdastjóra SA, í Fréttablaðinu í gær að samskipti Festar og Samkeppniseftirlitsins, vektu upp áleitnar spurningar.

„Þetta mál er aðeins eitt af mörgum,“ sagði Halldór Benjamín. „Stjórnarformenn skráðra fyrirtækja hafa undanfarið gert samskipti sín við Samkeppniseftirlitið að umtalsefni í ávörpum á aðalfundum, sem lýsir því öngstræti sem samskipti eftirlitsstofnunarinnar og fyrirtækja hafa lent í. Á þann hnút verður að höggva. Fullt tilefni er til þess að Alþingi kalli eftir stjórnsýsluúttekt Ríkisendurskoðunar á Samkeppniseftirlitinum og einstökum ákvörðunum þess. Eftirlitsstofnunin ætti að fagna slíkri úttekt,“ segir hann.

„Þögn eða aðgerðaleysi þings er óþodlegt þegar ríkisstofnun gengur fram með þessum hætti,“ bætir Halldór Benjamín við. „Setja verður Samkeppniseftirlitinum skýr mörk og veita því nauðsynlegt aðhald, en hvort tveggja skortir.“

Óli Björn mun óska eftir því að fulltrúar Samkeppniseftirlitsins komi á fund nefndarinnar. Hann tekur fram að tilefnið einskorðist ekki við ágreining Festar og eftirlitsstofnunarinnar. Ræða þurfi almennt um störf stofnunarinnar, rammann sem hún starfar eftir og traust í hennar garð.

„Mikilvægt er að samkeppnislög

Margfalt minni kostnaður hjá keppinauti

Kostnaður Festar af óháðum kunnáttumanni vegna sáttar við Samkeppniseftirlitið, frá því að hann tók til starfa haustið 2018, nemur samtals 56 milljónum króna. Umræddur kunnáttumaður, Lúðvík Bergvinsson héraðsdómslögmaður, var skipaður af Samkeppniseftirlitinum í kjölfar þess að oliufélagið N1 og eftirlitið náðu samkomulagi um sátt vegna kaupa þess á eignarhaldsfélaginu Festi í lok júlí árið 2018.

Reikningar Festar vegna óháðs kunnáttumanns með virðisauka-skatti vegna ársins 2020 námu 15,3 milljónum króna og um 33,1 milljón árið 2019.

Kostnaður Haga af störfum sérstaks kunnáttumanns, Einars Gauts Steingrímssonar hæstaréttarlögmanns, sem

fylgdist með því að skilyrðum í sátt félagsins við Samkeppniseftirlitið vegna kaupa þess á Ólis sé fylgt eftir, er margfalt minni. Samkvæmt heimildum Markaðarins nam kostnaðurinn um 4 milljónum árið 2019 og um 4 milljónum árið 2020. Þannig var kostnaður Haga um sexfalt minni ef lítið er til árána 2019 og 2020.

Enn minni kostnaður féll til vegna starfa kunnáttumannsins sem var skipaður í október 2017 til að fylgjast með framfylgd skilyrða vegna kaupa Sýnar á tilteknum eignum 365 miðla. Eftir því sem Markaðurinn kemst næst var kostnaður vegna starfa kunnáttumannsins, Ólafs Aðalsteinssonar, einungis um ein eða tvær milljónir á ári.

Stjórnsýsluúttekt er eitt mikilvægasta og öflugasta verkfærið sem löggjafinn hefur í eftirliti með framkvæmdarvaldinu.

Óli Björn Kárasón, formaður efnahags- og viðskiptanefndar

séu með þeim hætti að þau tryggja sanngjarna samkeppni, en um leið er nauðsynlegt að stjórnsýslan í kringum eftirlitið sé skjótvirk og málefnaleg.“

Óli Björn segist sannfærður um að það sé skynsamlegt, jafnt fyrir Samkeppniseftirlitið og atvinnulífið, að óskað verði eftir því við Ríkisendurskoðun að vinna stjórnsýsluúttekt á stofnuninni.

„Fyrir þingið er mikilvægt að ítarlegar og góðar upplýsingar um starfsemi, frammistöðu stjórnvalda, ekki síst eftirlitsstofnana, liggi fyrir á hverjum tíma. Stjórnsýsluúttekt er eitt mikilvægasta og öflugasta verkfærið sem löggjafinn hefur í eftirliti með framkvæmdarvaldinu,“ segir hann.

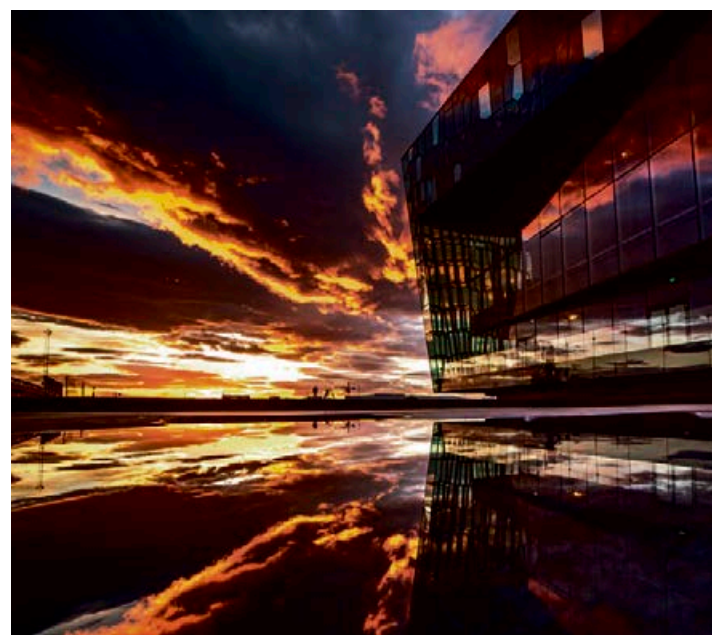
Meginreglan er sú að stjórnskipunar- og eftirlitsnefnd Alþingis leggi til og fjalli um stjórnsýsluúttektir á vegum Ríkisendurskoðunar. Dæmi eru um að aðrar nefndir Alþingis hafi farið fram á stjórn-

RAF MÓTORAR

SCANVER EHF 588 80 40
www.scanver.is

GÍRAR - FÆRIBÖND - RAFMÓTORAR - LEGUR

Kaup, sala og samruni fyrirtækja.

- Verðmat
- Ráðgjöf og undirbúningur fyrir sölumeðferð
- Milliganga um fjármögnun
- Samningagerð

kontakt@kontakt.is | 414 1200 | www.kontakt.is

thorsteinn@frettabladid.is

SKOÐUN

Þorsteinn Friðrik
Halldórsson

Skriðþunginn

Fyrir viku birtist frétt í Markaðinum þar sem vakin var athygli á því að lífeyris-sjóðirnir sem eru með bakábyrgð hins opinbera hefðu komist hjá 15 milljarða króna hækkun á skuldbindingum sínum.

Ástæðan var sú að stytting vinnuviku opinberra starfsmanna verður ekki tekin með í útreikning á vísitölu lífeyrisskuldbindinga. Innan lokuðu deilda lífeyrissjóða fylgja réttindi sjóðfélaga þessari vísitölu sem mælir í reynd launaþróun hjá hinu opinbera.

Fimmtán milljarðar eru þó ekki nema dropi í hafi. Lífeyrisskuldbindingar með bakábyrgð ríkissjóðs eða sveitarfélaga – megnið má rekja til Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins – námu ríflega 1.100 milljörðum króna í árslok 2019.

Ef stytting vinnuvikunnar hefði verið tekin með í reikninginn hefði hækkun vísitölunnar frá árslokum 2019 numið um 15 prósentum. Án styttingar vinnuvikunnar nemur hækkun vísitölunnar 13,5 prósentum.

Það þýðir að lífeyrisskuldbindingar sjóðanna munu að óbreyttu hækka um vel á annað hundrað milljarða milli ára á grundvelli vísitölunnar.

Kerfið er hannað til þess að þenjast út. Lausatök í kjarasamningagerð hins opinbera hækka ekki einungis launakostnað heldur einnig lífeyrisgreiðslur opinberra starfsmanna sem eru komnir á eftirlaun.

Framkvæmdastjóri Samtaka atvinnulífsins fjallaði um þessi lausatök í nýlegu viðtali við blaðvarp Þjóðmála. Hann sagði æskilegt að stjórnmalamenn, hvort sem þeir eru í sveitarstjórn eða í ríkisstjórn, framfylgdu þeirri stefnu sem Samtök atvinnulífsins og stéttarfélag mörkuðu með gerð Lífskjarasamningsins. „Raunveruleikinn er hins vegar annar,“ bætti hann við.

Tölur um launaþróun og fjölda stöðugilda hjá hinu opinbera gefa enga vísbendingu um hvort illa ári eða vel. Á síðustu árum hefur íslenska hagkerfið gengið í gegnum eitt lengsta hagvaxtar-skeið Íslandssögunnar og jafnframt eina dýpstu kreppuna. En launin hækka með jöfnum takti og ríkisstarfsmönnum fjölga með. Það virðist nær ómögulegt að spyrna við skriðþunga hins opinbera.

Ef eitthvað er hafa horfurnar versnað. Komandi alþingiskosningar munu að miklu leyti litast af framúrstefnulegum hugmyndum um örvandi ríkisútgjöld. Áhugamenn um sjálfbæran ríkisrekstur þurfa að bíða betra færis.

Samlegðin mun meiri en áður var talið

Samruni TM og Kviku banka getur skapað meiri samlegð en lagt var upp með þegar fyrst var greint frá áformunum. Áhrif vegna bæði tekjulegðar og kostnaðarsamlegðar eru talin geta numið allt að 3 milljörðum króna.

Samruni félaganna undir nafni Kviku var samþykktur á hluthafafundi þeirra í gær og í tilkynningu til Kauphallarinnar var greint frá áætluðum samlegðaráhrifum.

Eins og áður hefur verið gefið út telja stjórnir félaganna raunhæft að með samruninum megi ná fram á bilinu 1.200-1.500 milljóna króna árlegri kostnaðar-

Marinó Örn Tryggvason
hjá Kviku banka.

samlegð, án viðskipta- og einskiptiskostnaðar. Því til viðbótar er talið að það séu önnur tækifæri í kostnaðarsamlegð en þau þarfnast frekari greiningar eftir samruna.

Þá er áætlað að eftir þrjú ár hafi náðst tekjulegð að fjárhæð 1.500 milljónir króna. Tekjulegð felst í afkomu af starfsemi sem líklega hefði ekki náðst án samrunans.

Það er því áætlað að tekju- og kostnaðarsamlegð leiði til þess að árlegur hagnaður sameinads félags fyrir skatta verði 2.700-3.000 milljónum króna hærri en hagnaður félaganna hefðu þau ekki sameinast að þremur árum liðnum. – þfh

24.03.2021

Það virðist vera þannig að Samkeppniseftirlitið nær ekki að gera sig skiljanlegt, því að forstjóri þess þarf að koma fram æ ofan í æ og lýsa því yfir að einhver misskilningur sé á ferðinni.

Sigurður Hannesson,
framkvæmdastjóri SI

VERTU VAKANDI Í FYRSTA SKIPTI Á ÆVINNI

Komdu til okkar og prófaðu einstök gæði Hästens rúmma. Starfsfólk okkar er tilbúið að aðstoða þig og veita frekari upplýsingar.

Þegar þú vaknar í rúmi frá Hästens munt þú skilja virði þess að ná fullkomnum nætursvefni. Rúmin eru framleidd með einstöku samspili handverks og hráefna þar sem hvergi eru gerðar málamiðlanir í gæðum náttúrulegra efna eða tíma við óþreytandi handverkið. Þú sérð það ekki en þú munt finna fyrir því. Allan sólarhringinn. Heimsæktu Hästens í Faxafeni eða pantaðu vörulistann á hastens.com.

BE AWAKE FOR THE FIRST TIME IN YOUR LIFE®

Hästens
since 1852

*Sterkari saman
í sátt við umhverfið*

 LITRÓF

 Guðjón Ó

Prentækni

Vatnagördum 14 · 104 Reykjavík
litrof@litrof.is · 563 6000

HÄSTENS VERSLUN
Faxafeni 5, Reykjavík
588 8477

AFGREIDSLUTÍMI
Mán.-fös. 11-18 | Lau. 11-16
www.betrabak.is

**Betra
BAK**